

Sygn. akt. I ACa 292/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący	<i>SSA Anna Pelc</i>
Sędziowie:	<i>SA Dariusz Mazurek (spr.)</i> <i>SA Grażyna Demko</i>
Protokolant:	st.sekr.sądowy Justyna Stępień

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **B. B.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 13 marca 2013 r., sygn. akt I C 73/13

I. **oddala** apelację,

II. **zasądza** od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.600zł (trzy tysiące sześćset) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka B. B. domagała się zasądzenia od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 100 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 listopada 2012r. oraz kosztów procesu. Objętej żądaniem pozwu kwoty powódka dochodziła jako zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną powódce w związku ze śmiercią w dniu 7 maja 2002r. siostry powódki A. B. w wyniku odniesionych przez nią obrażeń odniesionych w wypadku komunikacyjnym.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie orzekając w przedmiocie żądania powódki wyrokiem z dnia 13 marca 2013r. zasądził na rzecz powódki kwotę 60 000zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 listopada 2012r., a dalej idące żądanie powódki w zakresie zadośćuczynienia oddalił. Ponadto zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3 617 zł i nakazał ściąganie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 3000 zł tytułem opłaty od uwzględnionej części żądania.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że rozstrzygnął sprawę dokonując ustalenia następujących okoliczności faktycznych: A. B. zginęła w dniu 7 maja 2002r. na skutek najechana przez samochód osobowy. Sprawca

wypadku skazany został prawomocnym wyrokiem w sprawie II K 94/03 Sadu Rejonowego w Strzyżowie. Zmarła była najmłodszą z pięciorga rodzeństwa, które mieszkało razem z rodzicami. Sąd ustalił, że powódkę i zmarłą łączyła szczególnie silna więź rodzinna i emocjonalna. Siostry zajmowały jeden pokój, spały w jednym łóżku. Powódka jako starsza z rodzeństwa opiekowała się siostrą i wyręczała w tym rodziców. Powódka w chwili śmierci 11 letniej siostry miała ukończone 16 lat. Śmierć siostry zakłóciła normalne funkcjonowanie powódki. Obecnie powódka kultywuje pamięć po siostrze, dbając o miejsce gdzie pochowano zmarłą. Sąd ustalił, że powódka aktualnie nie prowadzi wspólnego gospodarstwa domowego z rodzicami. Powódka pracuje i zarabia około 600 zł. Zgłoszenia szkody pozwanemu powódka dokonała w dniu 30 października 2012r. domagając się zapłaty z tytułu zadośćuczynienia na podstawie art. 448 w związku z 23 i 24 k.c. kwoty 100 000 zł.

W oparciu o takie ustalenia Sąd Okręgowy rozważył zasadność żądania powódki w oparciu o przepisy art. 448 w związku z 24 § 1 k.c. argumentując, że utrwalona już praktyka sądowa pozwala na wskazanej podstawie prawnej uwzględnić żądanie o zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej, jeżeli zdarzenie powodujące śmierć miało miejsce przed 3 sierpnia 2008r. Sąd argumentował, że wprowadzenie przez ustawodawcę do porządku prawnego art. 446 § 4 k.c. doprowadziło jedynie do zmiany przesłanek i sposobu realizacji dochodzonych roszczeń. Odnosząc się bezpośrednio do zarzutu pozwanego o niedopuszczalności realizacji roszczeń osób bliskich za naruszenie dóbr osobistych w postaci zerwania więzi rodzinnych z osobą będącą śmiertelną ofiarą wypadku komunikacyjnego, a to ze względu na treść art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych Sąd Okręgowy argumentował, że również w tym wypadku źródłem szkody jest czyn niedozwolony, którego następstwem jest śmierć ofiary. W takiej sytuacji za osobę poszkodowaną należy również uznać osobę bliską zmarłego, której śmierć wyrządziła krzywdę w postaci zerwania więzi rodzinnych i emocjonalnych, stanowiących kategorią dóbr osobistych podlegających ochronie prawnej. Rozważając kwestię wysokości zadośćuczynienia należnego z tego tytułu w ocenie Sądu Okręgowego decydujące znaczenie dla oceny wysokości zadośćuczynienia ma rodzaj naruszonego dobra, zakres ujemnych przeżyć i ich następstw dla osoby pośrednio poszkodowanej. Wskazał, że śmierć siostry wywołała u powódki poczucie osamotnienia, zdeorganizowała jej życie osobiste i mimo upływu czasu powódka nadal doświadcza poczucia straty po zmarłej siostrze. Skompensowanie krzywdy w takim rozmiarze wymagało zadośćuczynienia w kwocie 60 000 zł. Dalej idące żądania powódki Sąd ocenił jako nadmiernie wygórowane. Sąd Okręgowy ocenił, że roszczenie powódki było wymagalne w dniu 30 listopada 2012r. kiedy pozwany odmówił wypłaty świadczenia i pozostawał od tej chwili w złoce. Sąd Okręgowy ocenił, że ponieważ wysokość należnego powódce zadośćuczynienia uzależniona była od oceny sądu to przesłanki do orzeczenia o kosztach procesu na podstawie art. 100 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył apelacją pozwany w całości, zarzucając temu wyrokowi w pierwszej kolejności naruszenie prawa materialnego:

- art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych przez przyjęcie, że umowa obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje odpowiedzialność odszkodowawczą zakładu ubezpieczeń za naruszenie dóbr osobistych innych niż życie i zdrowie człowieka. – art.448 k.c. w związku z 23 i 24 § 1 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie skutkujące przyjęciem, że powódce przysługuje w stosunku do pozwanego jako ubezpieczyciela sprawcy wypadku komunikacyjnego roszczenie o zadośćuczynienie za krzywdę wobec naruszenia dóbr osobistych polegających na zerwaniu więzi uczuciowej z członkiem rodziny, który poniósł śmierć w wypadku komunikacyjnym. Apelujący zarzucił również naruszenie art. 100 k.p.c. przez obciążenie pozwanego kosztami procesu od zasądzonej części roszczenia w sytuacji gdy powódka uległa w swoich żądaniach w 40 %, co uzasadniało stosunkowe rozdzielenie kosztów.

W konkluzji apelacji pozwany domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i stosowne do tego orzeczenia rozstrzygnięcie o kosztach procesu a ponadto zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu apelacji pozwany dokonując szczegółowej analizy stanu prawnego i rozważając rodzaje roszczeń przysługujących poszkodowanemu czynem niedozwolonym na podstawie art. 436 § 1 i 2 w związku z 435 k.c., a także zakresu odpowiedzialności ubezpieczającego na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach

obowiązkowych(...) wywodził, że art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych zawiera zamknięty katalog następstw szkód wyrządzonych w związku z ruchem pojazdu mechanicznego przez posiadacza lub kierującego i określa, że przedmiotem ochrony na tej podstawie są takie dobra osobiste jak zdrowie i życie. Podnosił, że w polskim systemie prawnym odszkodowanie z tytułu szkody niemajątkowej wyrządzonej czynem niedozwolonym przysługuje wyłącznie osobie przeciwko której taki czyn został skierowany. Dlatego w ocenie apelującego z uwagi na przepis szczególnie nie można na podstawie art. 24 i 448 k.c. przyznać zadośćuczynienia w związku ze śmiercią osoby bliskiej nawet gdy obowiązujące po dniu 3 sierpnia 2008r. przepisy na to zezwalają. Niezależnie od tego pozwany podnosił, że uwzględnione przez Sąd Okręgowy roszczenie z tytułu zadośćuczynienia jest wygórowane.

Powódka w odpowiedzi na apelację pozwanego domagała się jej oddalenia i zasądzenia od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelację pozwanego zważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona.

Ponieważ przedmiotem zarzutów apelacyjnych było naruszenie prawa materialnego Sąd Apelacyjny przyjął jako własne ustalenia stanu faktycznego dokonane przez Sąd Okręgowy, których prawidłowości nie zakwestionowała żadna ze stron.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia prawa materialnego Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ograniczył się do podzielenia stanowisko wyrażonego w orzecznictwie między innymi w Uchwale Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2012r. sygn.. akt III CZP 93/12 zgodnie z którą przepis art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych „w brzmieniu sprzed dnia 11 lutego 2012 r. posługuje się pojęciem szkody szeroko rozumianej, obejmującej zarówno uszczerbek majątkowy, jak i niemajątkowy. Zawarta w nim regulacja jest wyrazem woli ustawodawcy zapewnienia osobie trzeciej możliwie pełnej kompensaty szkody wyrządzonej w związku z ruchem pojazdu mechanicznego.

Mając na względzie tak rozumiany art. 34 ust. 1 w brzmieniu sprzed dnia 11 lutego 2012 r., nie ma podstaw do podzielenia zapatrywania, że wyłącza on z zakresu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zadośćuczynienie za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. Takie ograniczenie wymagałoby wyraźnej podstawy prawnej, tymczasem przewidziane w art. 38 u.u.o. wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela dotyczą szkody majątkowej i - jak wyjaśniono w orzecznictwie (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2007 r., III CZP 146/06) - nie ma podstaw do rozciągnięcia tego przepisu na wypadki wyrządzenia szkody niemajątkowej. W tej sytuacji za przyjętą wykładnią przemawia także zasada, że zakres odpowiedzialności ubezpieczonego wobec osoby trzeciej wyznacza zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej”.

Podzielając w całości przedstawioną argumentację Sąd Apelacyjny ocenił podniesiony w apelacji pozwanego zarzut naruszenia prawa materialnego jako nieuzasadniony.

Nie ma również racji apelujący o ile zarzuca naruszenie art. 100 k.p.c., które zgodnie z treścią uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy zastosował w zakresie wynikającym z treści zdania drugiego omawianego przepisu. Prawidłowo ocenił Sąd Okręgowy, że skoro przedmiotem żądania było zadośćuczynienie, którego wysokość uzależniona jest od oceny sądu, na podstawie zasady t.z.w. dyskrecjonalnej władzy sędziego to należało obciążyć pozwanego kosztami procesu w zakresie w jakim żądanie pozwu zostało uwzględnione.

Nie znajdując podstaw faktycznych i prawnych do uwzględnienia apelacji pozwanego Sąd Apelacyjny oceniając apelację jako nieuzasadnioną przekł o jej oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.). Na koszty postępowania apelacyjnego zasądzone od pozwanego składa się wynagrodzenie pełnomocnika powódki w wysokości wynikającej z § 6 punkt 6 i § 13 ust. 1 punkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie(...) przy uwzględnieniu, że powódkę w postępowaniu apelacyjnym reprezentował inny niż w postępowaniu przed Sądem I instancji pełnomocnik.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji.